

הוראה קיט

ע"ד כתיבת ספר תורה על ידי רובוט

יש להם סופר סת"ם שמשלים את כתיבת התגים, ובספר תורה אין זה פסול כמבואר בשו"ת זכרון יוסף (או"ח סי' ב), דתגין דשעטנ"ז ג"ץ אין צריך לדקדק לעשותם בשעת כתיבת האות, ורשאי אף לכתחילה לעשותם אחר גמר הכתיבה. עוד ראיתי בפנקס קנה בשם (כת"י, פסק תעוז) שנשאל, אם מותר לקרות בספר תורה שאין התגין נוגעים בגוף האותיות, והשיב שצריך לתקנו, ושאלו שוב אם מותר לקרות בו עד שיתוקן, והשיב שמותר לקרות בו, עכת"ד. הרי לנו שאפשר לקרות בס"ת גם כשאין בו תגין, וא"כ מהני השלמת התגין אף שכבר נכתבו האותיות].

והממציאים טוענים, שברור להם שאין חילוק בין ההמצאה שלהם להמצאה של מצות מכונה, שהרבה מגדולי ישראל הכשירו אותה ומשתמשים בה הואיל ומייחסים מחשבת הלשמה אל המפעיל את המכונה, והם רוצים לומר שהוא הדין בנדון זה נייחס את מחשבת הלשמה של

בס"ד, יום ד' כ"ז אדר תשע"ה לפ"ק
בב"י מדרשא היכל הוראה ירושת"ו

אודות המצאה חדשה שבאה לעולם, בדורינו השפל אשר חדשים לבקרים מתחדשים דברים שפוגעים ביסודי ההלכה, ויש רע-בנים אשר מקל"ם יגיד להם, ורוצים ליתלות באילן גדול וממציאים כל מיני חידושים אשר לא שערום אבותינו.

וזה עתה נשאלתי אודות ההמצאה החדשה שמאן דהו בנה רובוט כזה, שכל פעולתו היא כתיבת סת"ם, והרובוט כותב הסת"ם על קלף כשר כהלכתו, והראוני הממציאים ספר תורה שהם כותבים כעת, ובאמת רואים איך שהרובוט כותב ספר תורה שלם, אות אחר אות כסדרן, והכתיבה יפה ונאה מאד.

[והנה לעת עתה עדיין אינם מצליחים שירשום גם את התגים מעל האותיות, ואת זה עושים בכתיבה ידנית אחר גמר הכתיבה על ידי הרובוט, ולכן

וכתבתם, כל שישינו בקשירה ישנו בכתיבה, וכל שאינו בקשירה אינו בכתיבה.

חזינן להדיא דסת"ם שנכתבו בידי מי שאינו בקשירה פסולין מעיקרא דדינא, וכי הרובוט ישנו בקשירה, אתמהה. ופשוט דגם אם נייחס מחשבת הלשמה של מניח הקלף לפני הרובוט, אין אנו יכולים להכשיר את הכתיבה מהאי טעמא, ואין לו שום דמיון אל המאשיין מצה, ששם אין חיוב שהמצות ייעשו ע"י כח גברא ושיעשה בידי אדם דוקא, אלא העיקר הוא שתתייחס מחשבת הלשמה של המפעיל את המכונה אל המצה, ועל ענין זה אכן נחלקו גדולי עולם כידוע, עיין דבריהם בשו"ת דברי חיים (ח"ב או"ח סי' א) וכן בחדו"א (מהדו"ת או"ח סי' ג) ועוד הרבה ספרים שדנו בענין המצות מכונה, וכן נחלקו לענין חוטי ציצית שנטוו על ידי מכונה, ואכ"מ להאריך בזה.

ומעתה בנדון דידן ודאי דאסור לעשות כן, והמצאה זו היא מכשול גדול לרבים, וכשם שקיבל שכר על הדרישה יקבל שכר גדול יותר על הפרישה.

רשמתי את אשר חנני השי"ת

משה בראנדסדארפער

מפעיל הרובוט אל פעולת הרובוט. וכן הם טוענים שהאדם המניח את הקלף לפני הרובוט עושה את פעולתו לשם מצות כתיבת סת"ם, ועל כן אפשר לייחס את מחשבת הלשמה של מניח הקלף אל הרובוט, ובכתיבה כזו משך זמן כתיבתה הוא הרבה יותר קצר ממה שהיא נכתבת על ידי כל סופר סת"ם, וכך גם העלויות הן נמוכות בהרבה.

והוריתי שספר תורה הנכתב על ידי הרובוט הזה הוא פסול בתכלית, ואין כל אפשרות להכשירו לבא בקהל, ומי שמוכרו לציבור הוא מכשיל את הרבים בברכות לבטלה ח"ו ובכמה וכמה איסורים וביטול שמיעת קריאת התורה.

ובאמת גם מה שרצו לדמות בין אפיית המצות לכתיבת סת"ם ע"י רובוט, אין ביניהם דמיון כלל, דהתם באפיית המצות אין אנו צריכים לכח גברא בדווקא, והעיקר הוא מחשבת הלשמה, משא"כ בכתיבת סת"ם ודאי דבעינן כח גברא, דהיינו שהכתיבה תהיה על ידי אדם דוקא, כמבואר בגמ' (גיטין מה ע"ב) תני רב המנונא בריה דרבא מפשרוניה, ס"ת, תפלין ומזוזות שכתבן מין ומסור, עכו"ם ועבד, אשה וקטן, וכותי וישראל מומר, פסולין, שנאמר וקשרתם...

הוספה על הוראה הנ"ל מזקן
הסופרים בדורינו הגאון רבי
מנחם דוידוביץ שליט"א ומח"ס "מנחת
הסופר":

בס"ד, יום ב' ח' אייר תשע"ה לפ"ק
אני מצטרף בדברי אלה להוראתו
בקודש של ידי"נ הגאון רבי משה
בראנדסדארפער שליט"א, מש"כ אודות
ספר תורה שנכתב על ידי רובוט, ואחרי
שהראה לי את פעולת הרובוט רואים
שעל אף שלעין בשר נראה שהכתיבה
היא לפי כל כללי כתיבת סת"ם, ונראה
איך שהמתכנת בקי בכל ההלכות, מכל
מקום ודאי שאין שום צד של היתר
להכשיר ס"ת כזה לבוא בקהל ואף ידי
תכון עמו, והחוב מוטל על הרבנים
לעמוד על פרצה זו שלא תחדור לכרם
בית ישראל, ובפרט שנודע לי שיש
מקומות שמורים בזה להתיירא ר"ל
והנהיגו לקרות בספר תורה כזה בבית

מדרשם, ולדעתי פשוט וברור שאין בזה
שום צד להכשירו.
ואוסיף עוד על דברי ידי"נ הנ"ל מה
דאיתא במס' סופרים שהוא
המקור לדברי המחבר בסימן ל"ב, דס"ל
שאינו רשאי לכתוב אלא א"כ יודע
לקרות, ועל זה כתב החיד"א בספרו
כסא רחמים, דהיינו שגם מי שיכול
לחקות את האותיות ולכותבם כדבעי,
מ"מ כיון שאין יכול לקרותם אינו רשאי
לכתבם. וזה הרובוט ודאי אינו יודע
אלא לחקות הכתיבה, אבל אינו בר
קריאה שיכול להוציא את הרבים ידי
חובתם, וכנוסחת הגר"א במס' סופרים
שם "כל שאינו מוציא את הרבים ידי
חובתם אינו רשאי לכתוב", ומעתה אי
אפשר לקרות בספר תורה שכזה להוציא
הרבים ידי חובתם, שאין לו קדושת ספר
תורה כלל.

ועל זה באתי על החתום
מנחם הכהן דוידוביץ
סופר סת"ם פעיה"ק ירושלם ת"ו